

Z NAUKĄ ZA PAN BRAT

Przewrotny tytuł ma najnowszy numer czasopisma – „Nauka dla nauki”. A przecież mówimy w nim nie tylko o wartościach płynących z nauki, lecz także o ludziach nauki i nauce dla ludzi, podanej w przystępnej postaci. Szczególnie ten ostatni aspekt wydaje się dziś ważny, kiedy pośród natłoku informacji wcale niełatwo jest znaleźć rzetelne źródło, wiedzę sprawdzoną.

O takiej roli nauki i naukowców, którzy w dobie ignorancji, dezinformacji i populizmu stają na straży rzeczywistości, piszą na łamach najnowszego wydania aż cztery osoby, m.in. prof. dr hab. Andrzej Szahaj, który porusza bolesne dziś tematy. Skąd wzięła się niechęć do szczepień? Dlaczego powszechnie nie ufamy już nauce? To pytania nie tylko o sposób komunikacji międzyludzkiej w czasach internetu, to także pytanie o samą naukę i jej rolę w XXI wieku. W podobnych rejonach porusza się dr Piotr Karwowski, pokazując, w jaki sposób fałszywa informacja rozprzestrzeniła się w social mediach niczym wirus i jak PAN dba o upowszechnianie wiedzy na temat aktualnych problemów naszego świata.

W 2022 roku obchodzimy jubileusz 70-lecia Polskiej Akademii Nauk. To okazja do pogłębionej refleksji nad tym, czym jest nauka i po co nauce i naukowcom potrzebne są akademie. Na to pytanie staramy się udzielić odpowiedzi z różnych perspektyw – jako historycy, prawnicy, medioznawcy, neurobiolodzy...

Sprawdzamy, czym była i czym jest nasza akademie w perspektywie makro. W rozmowie z prof. Antonio Loprieno, prezesem stowarzyszenia ALLEA zrzeszającego europejskie akademie nauk, zastanawiamy się nad tym, jak globalne procesy – zmiana klimatu, transformacja cyfrowa – wpływają na cele akademii i jej coraz większą interdyscyplinarność. Z kolei dr Anna Plater-Zyberk pokazuje wieloaspektowe umiędzynarodowienie Polskiej Akademii Nauk. Zwracamy tym samym uwagę na społeczny wymiar nauki i jej nieustanne wychodzenie poza ramy, pamiętając o tym, że cele i zadania akademii nie zawsze są zbieżne z celami ośrodków uniwersyteckich.

Oprócz tego przyglądamy się akademii z bliska. Prof. dr hab. Iwona Hofman zwraca uwagę na takie pojęcia jak wspólnotowość, tożsamość, reputacja, podmiotowość w kontekście Polskiej Akademii Nauk. Przedstawicielka Women in Science at Nencki dr Alicja Puścian próbuje z kolei pokazać zmiany społeczne, dzięki którym w ośrodkach akademickich pojawia się coraz więcej kobiet i jak wpływa to na badania w nich prowadzone. W tym wielogłosie staramy się dotknąć tego, czym jest i może być nauka w zglobalizowanym świecie.

Krytycznie patrzymy na samych siebie. Zapraszamy do refleksji również osoby spoza PAN-u, starając się wyjść poza mury tej zawilej instytucji zwanej akademią.

PROF. JERZY DUSZYŃSKI
PREZES POLSKIEJ AKADEMII NAUK